

Utjevning av tariffer i distribusjonsnett

Bakgrunn

Et samlet Stortinget vedtok i mars 2018 at regjeringen skulle utrede modeller for utjevning av nettariffene. Dagens modell fører til høye kostnader for innbyggere i store deler av landet. En utjevningsordning vil rette opp skjevheten i den økonomiske belastningen som påføres kundene. Da Statsbudsjettet ble lagt frem, var det imidlertid tydelig at Olje- og energidepartementet hadde ignorert stortingsvedtaket. OED ønsker å fortsette som før, uten utjevning.

Tariffer

Hvor mye en sluttkunde betaler i øre per kWh avhenger av flere forhold, blant annet geografi, kundegrunnlag og selskapets kostnadseffektivitet. Det siste har relativt liten betydning for kunden, ettersom bare rundt 25% av tariffen kunden betaler påvirkes av selskapets kostnadseffektivitet.

Driften av distribusjonsnettene innebærer betydelige kostnader som ikke kan påvirkes av selskapene:

- Geografiske, naturmessige forhold og spredt kundemasse. Det er av naturlige årsaker langt dyrere å drifte nettet i et fjellrikt område med spredt befolkning.
- Kostnadene for bygging av nett for å frakte kraft ut av et område pålegges distribusjonsselskapene, som deretter henter inn kostnadene via kundenes tariffer. Kraftproduserende områder får da en høyere kostnad enn områder uten betydelig kraftproduksjon. Dette innebærer i prinsippet at kunder i kraftproduserende områder betaler for energitilførselen for kunder i bystrøk.

I følge Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er landssnittet på nettleie (ekskludert mva. og forbruksavgift) pr. kWh på 29,4 øre hvis en omregner til et forbruk på 20 000 kWh. På samme tid er nettleien pr. kWh 41,2 øre i Sogn og Fjordane og 37,8 øre i Nordland, mens den er 25,5 øre i Oslo og 25,7 øre i Akershus.

Rettferdighetshensyn viktig

Årsakene til at tariffer for vanlige (forbruks)kunder bør utjevnes, er mange. Blant de viktigste er:

- Rettferdighetshensyn. Det er i dag betydelige forskjeller i tariffene mellom ulike deler av landet. Ettersom kostnadene for nettet synker med antall kunder som deler på regningen, betaler innbyggere i distriktene jevnt over betydelig mer enn kunder i tettbygde strøk. Andre samfunnskritiske tjenester som mobiltelefoni og internett er i dag basert på prinsippet om likebetaling, uavhengig av bosted.
- Nasjonale mål. Når Norge skal elektrifiseres ytterligere, er det et viktig prinsipp at regningen deles på fellesskapet, heller enn at den bæres av innbyggere i områdene som bidrar med den viktigste innsatsfaktoren for elektrifiseringen, altså kraftproduksjonen. Den samfunnsøkonomiske gevinsten av en utjevning blir betydelig.
- Forenkling. Lik tariffing vil være lett å administrere og ha kostnadsbesparende virkning. I tillegg er lik tariffing forenelig med effekttariffing, som også er ment å spare kostnader i nettet.

Utjevningsmodeller

Utjevningsordningen over statsbudsjettet har gjentatte ganger vist seg å være en salderingspost og er i dag fjernet. Utjevning bør derfor løsrives fra statsbudsjettet. To modeller kan vurderes: En fullstendig utjevning av tariffene, som medfører at alle slutt kunder betaler lik pris for det som er en samfunnskritisk infrastruktur. Denne modellen innebærer at en avregningsentral fordeler innbetalte midler fra de ulike selskapene. Dette gir en nasjonal tariff på 29,4 øre (eks. mva og forbruksavgift); langt lavere enn nivået i flere av landets fylker. En alternativ modell er basert på delvis utjevning av enkelte kostnadselementer. Mer informasjon om modeller for tariffutjevning og virkningene finnes i rapport, utarbeidet av det frittstående konsultantselskapet Narbel Energy. Rapporten kan gjerne sendes.